

تérین زمینی برای هدیه‌های آسمان

افزودن تکلیف‌های عملی به ارزشیابی کتاب هدیه‌های آسمانی

کبری نصیری، کارشناس تاریخ و آموزگار پایه‌ی پنجم
ابتدایی، استان مازندران

وضعیت فعلی جهان و پیشرفت چشمگیر فناوری‌های گوناگون، به‌خصوص فناوری ارتباطات و اطلاعات، ممکن است چنین تصور شود که تعلیم و تربیت فقط باید به‌طور خاص بر به‌کارگیری و تربیت کاربران برای استفاده‌ی مناسب از این فناوری‌ها تمرکز کند؛ اما واقعیت این است که صرف در اختیار داشتن و استفاده از این فناوری‌ها راهگشای انسان امروز و آینده نخواهد بود. امروزه بیشترین توجه معطوف به این موضوع است که چگونه فراگیرندگان دانش خود را تفسیر می‌کنند و به کار می‌گیرند تا مسائل پیچیده را حل کنند.

این‌گونه مهارت‌ها با آزمون‌های عینی و سنتی، مثل آزمون چندگزینه‌ای، سنجیده نمی‌شوند. هنگامی که فعالیت‌های عملی و آزمون‌های عملکردی جای خود را در برنامه‌ی سنجش فراگیرنده باز کنند، به دانش آموز و والدین او این پیام را می‌دهند که آموخته‌ها زمانی ارزش دارند که از محدودی ذهن خارج و در عمل به کار گرفته شوند.

برای طراحی آزمون‌های عملکردی در درس هدیه‌های آسمان ابتدا باید هدف‌های درس مشخص و شناسنامه‌ای برای آن تهیه شود. سپس با توجه به حدود انتظار معلم از فراگیرنده، دانش آموز ایده و راه حل و شیوه‌ی کار خود را در برگه‌ی ارزشیابی ارائه کند. نظام ارزشیابی نیز باید با توجه به معیارهای موردنظر باشد؛ مثلاً ارزشیابی باید بر پایه‌ی این سؤال‌ها بنا شود: «آیا پاسخ در حدود انتظارات و اهداف موردنظر در سؤال است؟» «آیا نتیجه‌گیری صحیحی به عمل آمده است؟» «آیا در پاسخ، نظم فکری و کاری وجود دارد؟» «آیا دانش آموز به تمام جنبه‌های مسئله توجه کرده است؟»

درس هدیه‌های آسمان، در پایه‌ی پنجم، حاوی مطالبی است که برای آشنایی دانش آموزان با دین اسلام و زندگی امامان به رشته‌ی تحریر در آمده است. در ارزشیابی این درس نیازی به طراحی سؤال‌های امتحانی به صورت کتبی نیست و می‌توان دانش آموزان را به صورت شفاهی مورد ارزشیابی قرار داد. همچنین می‌توان برای ارزشیابی دانش آموزان، در این درس، از آزمون‌های عملکردی استفاده کرد. افزودن تکلیف‌های عملی به برنامه‌ی آموزشی دانش آموز و تبدیل او به فراگیرنده‌ی فعال، باعث می‌شود تا او رغبت و انگیزه‌ی لازم را برای مشارکت در فرایند یادگیری پیدا کند.

کلیدواژه‌ها: ارزشیابی توصیفی، هدیه‌های آسمان، پایه‌ی پنجم.

مقدمه

آموزش و پرورش هر کشور نقش مهمی در رفتار فردی و اجتماعی افراد دارد. فعالیت‌های آموزشی را در جامعه می‌توان سرمایه‌گذاری یک نسل برای نسل دیگر دانست. به عبارت دیگر، هدف از فعالیت‌های آموزشی رشد آگاهی و بروز توانایی‌های نهفته‌ی انسان است. با توجه به گستردگی و پوشش وسیع نظام آموزشی، لازم است در طراحی و اجرای فعالیت‌های آن از مطلوب‌ترین شیوه‌ها استفاده کرد تا کیفیت آموزشی ارتقا یابد.

امروزه در حوزه‌ی آموزش و پرورش، بحث روش تدریس یکی از مسئله‌های مهم معلمان محسوب می‌شود. به کارگیری روش تدریس متناسب با هر ماده‌ی درسی اهمیت زیادی دارد و به پیشرفت دانش آموزان در زمینه‌های گوناگون کمک شایانی می‌کند. با توجه به

روش کار

در ارزشیابی درس هدیه های آسمان پایه ی پنجم، نخست بازی نه ای (چک لیستی) را برای هر دانش آموز تهیه کردم. در هر جلسه علاوه بر آنکه، تمام دانش آموزان را راهنمایی و هدایت می کردم، یک گروه از دانش آموزان را زیر نظر می گرفتم و از آن ها ارزشیابی به عمل می آوردم. بدین منظور، جدول مخصوصی تهیه کرده بودم و بر اساس مشاهده ی رفتار و فعالیت دانش آموزان به هر کدام از آن ها امتیازی می دادم و رتبه ای مشخص می کردم. برای رتبه بندی آن ها نیز از سه عدد یک، دو و سه استفاده می کردم. گاهی نیز از سه رنگ متفاوت، سه شکل هندسی گوناگون یا از عبارت های «بالتر از متوسط»، «رضایت بخش»، «باید بهتر شود» یا «عالی»، «خوب» و «متوسط» استفاده می کردم.

این ارزشیابی در حد امکان به صورت شفاهی انجام می شد. در طراحی سؤال ها نیز بسیار دقت می کردم؛ زیرا کتاب هدیه ها بر اساس ارزشیابی مستمر طراحی شده است. در پایان نیم سال، با بررسی عملکرد دانش آموزان ارزشیابی آن ها را به طور کامل ثبت می کردم.

سنجش عملکرد دانش آموز در درس هدیه های آسمان، از طریق درگیر کردن او در تکلیف های عملی، چیزی فراتر از تعریف های سنتی، مثل حفظ کردن و ارائه دادن در کلاس است. این نوع سنجش به فعالیت یا کار خلاقانه ای اطلاق می شود که دانش آموز از طریق آن می تواند آنچه را آموخته است، به نمایش بگذارد یا بیان کند. تکلیف های عملی می توانند در زمانی کوتاه یا در یک بازه ی زمانی طولانی انجام شوند.

نمونه ای از بازی نه ای
درس هدیه های آسمان